

*J. n. g. Štetter Ivan, prof. v p.
Grad Lu. Turij Lg. Lu. Kungola*

Posamezna številka stane 75 para

Naročilna lista: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se računajo po dogovoru; pri večkratnem tiskanju primeren popust. Upravištvu sprejema naročilno, inserate in reklamacije. Telefon Interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravištvio je v Mariboru. Koroška cesta št. 5 Z uredništva se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nesoprite reklamacije so poštnine prosta. Telefon Interurban št. 113.

Na zadnji postaji.

Pašičeva samoradikalna vlada pomeni zadnjo postajo na poti, katero je ubral srbski šovinizem v kraljevini SHS, ali v jugoslovanski državi, ki je nastala iz stremljenja in žrtve po narodni samoodločbi ravno tako od strani nas vseh Slovencev in Hrvatov, kokor od strani Srbov. Jugoslovanska država je nastala in Pašič je bil prvi med onimi, ki so zastopali mnenje, da so v tej državi osvoboditelji in osvobodenci, zmagovalci in premaganci in da je Srbija prva in poklicana, da ji drugi sledijo ter se ji pokorijo.

V duhu teh načel se je skovala in sprejela ustava, ubil parlamentarizem, izvajala centralizacija in v duhu teh načel se je Pašič družil tako dolgo s Pribičevićem in drugimi. Tisozinimi učenci. Vladna zveza Pašičevih radikalcev in Pribičevićevih demokratov je agitirala med srbskim narodom za vse svoje centralistične nakane in uredbe s trditvijo, da je vse to dobro in potrebno za Srbijo, ki je v vojni največ trpela ter največ žrtve darovala novi, skupni državi.

Pašič, ki malo in zmedeno govori ter svoje izjave rad predstavlja kot neko dobro proročanje, je Srbom samo dejal: Deca, pustite vse meni, jaz že vem, kaj je prav! Vse, kar se dela, je v vašo korist, pa naj prečani še toliko godrnjajo. — Strankarski priganjač, ki je po srbskih vaseh agitiral za Pašičevo stranko ali pa za celo vladno zvezo, je pa odgovoril drugače: «Vi, Srbi ste vi prvi, največ ste pretrpeli, vaše hiše morajo biti najprej postavljene, vaši siromaki najprej oblečeni in nasičeni — in da se to zgodi, so na vladi radikali in demokrati ter še nekaj dobrih «srbskih» ljudi iz preka, vse drugo je pa sovražni protisrbski in protidržavni tabor!»

Srbski narod v svoji revščini je temu verjel ter je mesece in leta čakal na dobrote Pašič-Pribičevićeve vlade, ter se ni dosti brigal za to, kako izgleda pod centralistično upravo po drugih pokrajinah, meneč, da Pašič že ve, kje treba vzeti in komu treba dati. Pašič pa ni dal ne srbskim invalidom, ne vojnim sirotam, ampak dajal je vedno sebi, svojem in znani beograjski porodici. Prvi, ki so narodu razglašali, da Pašič sploh narodu ničesar ne bo dal, ker spada v vrsto velekapitalistov, ki pohodijo in ubijajo tudi rodne brata iz delovnih vrst, so bili komunisti in Pašičeva vlada se jih je odkrižala s tem, da je stranko razpustila, 59 poslaniških mandatov razveljavila, voditelje ter veliko število delavcev pozaprla, izdala obznanje, izjemne zakone in tako dalje.

Vladni listi so opravičevali vse to z lažmi o najraznovrstnejših zaročniških pripravah proti državi, vladni demagog je pa šel med srbske seljake ter dejal: «To se je moralo zgoditi, da vam Pašič lahko da, kar je obljubil!» — In veliki del od teh, ki danes najodločnejše obsojajo krivično in nasilno razveljavljanje mandatov, je tedaj še vse to odobral, ker ni razumel, da služijo izjemni zakoni samo v zaščito policajdemokracije, ki se je vsedla na vlado.

Komunistom so sledili zemljoradniki, ki so začeli srbskemu kmetu razlagati, kaj je Pašič in njegova vlada, vlada zemljoradnikov sicer ni razpustila, pač pa je poskrbela, da so se ljudje njenega kova vrinili v stranko, ovirali delo poštene opozicije ter stranko končno razcepili. Na tak način se Pašič obdrži in ko so mu končno začele prihajati od vseh strani pritožbe proti vladi, ko so končno celo srbski invalidi začeli po skupščini ropotati s svojimi berglji in zahtevati izpolnitev danih obljub, je bil mož nekaj časa v zadregi, pa se je kmalu znašel ter začel vse napake vlade valiti na demokrate.

Pred skupno in složno nakopičeno korupcijo po beograjskih ministrstvih je vedno kazal na svoje zaveznike demokrate in končno je došel do zadnje postaje, da si obdrži vsaj del srbske javnosti pod praporom Velike Srbije, za katero so njegovi odkriti in prikriti listi ter pajdaši že davno agitirali. S samoradikalno in čisto srbsko vlado hoče Pašič reči Srbom: «Srbi skupaj! Srbi na prvo mesto, nas 96 poslancev prevzame vse proti 323 drugih in če je to tudi proti ustavi, ker vse, kar je bilo doslej slabega, so zakrivali prečani!» — Pašičeva vlada pod praporom centralizma in vidovdanske ustave se je narodu zamerila, zato pa lovi Pašičeva samoradikalna vlada sedaj srbske simpatije pod praporom velesrbijanstva. Ker pa ne more delati, za to gre s tem praporom in z onimi, ki naj prisegajo na volitve.

In če pridejo radikali iz volitev tudi v tako velikem številu, da lahko igrajo odločilno vlogo v upravi Jugoslavije, je vendar to zadnja postaja velesrbske hegemonistične politike. Tudi srbski narod jo bo spoznal in jo mora spoznati, kakor jo je spoznal pod krinko jugoslovanskega edinstva ter enako pravnosti v zvezi z demokrati ter drugimi centralističnimi strankami iz «preka» in tako Pašič na tej poti, katero si je gladi najprej z vidovdanske ustave ter raznimi zavezniki, nazadnje pa z idejo Velike Srbije in samo svojih ljudi, ne bo imel nobene nove postaje.

Preostaja mu samo še penzija ali pa nova politična pot.

Pašič je ves zavzet za velesrbski hegemonistični režim in ga prej ne bo spremenil, dokler ne bo v to prisiljen; v prilog tega režima se je družil doslej z demokrati, sedaj se jih je pa otresel in sicer za to, da jih lahko na eni strani obdolži vseh slabih posledic dosedanje vladne politike, na drugi strani pa hoče tudi radikalno stranko postaviti v ospredje, da lahko obdrži v svojih rokah ključ za rešitev notranjega političnega položaja v državi. Pašič se zaveda, da tudi srbska javnost zahteva vedno bolj sporazum s Hrvati in Slovenci, in naj se razvijajo stvari v bodočnosti kakorkoli, prva skrb mu je, postaviti radikalno stranko tako, da bo imela popolnoma proste roke, da bo popolnoma neovirana in da se bo morala tudi pri potrebni sporazumni družbi v prvi vrsti vprašati in upoštevati. Če Srbi po svoji večini zahtevajo sporazum in če se temu ne da ogniti, potem Pašič pač ne more dopustiti, da bi na čelo tega pokreta stopil kak demokrat, temveč, če se že mora na to pot, potem hoče on s svojo stranko storiti potrebne korake ter tudi sebi pripisati glavno zaslugo na akciji, katero ljudstvo zahteva in katera se izkaže kot neobhodno potrebna.

Nameravano imenovanje velikih županov kaže na to, da je Pašič pripravljen pred volitvami izvesti vidovdanske ustave. Če bi volitve dale nekako centralistično večino, bi se s tem hvalil, če pa zmagojo revizijonisti, pa še vedno lahko ubere drugo pot, češ, mi smo samo to storili, kar se je poprej v koalicijski vladi določilo, sedaj pa vse to prav radi spremenimo, ker je nastal nov položaj in ker mi, radikali nismo tako trdovratni kot so demokrati, ki so največ pripomogli do vidovdanske ustave.

Mogoče ima Pašič tudi namen in nado, združiti okrog sebe nekaj srbski blok, v katerega bi vstopili v prvi vrsti oni demokrati iz Srbije, ki s svojimi pajdaši iz «preka» že davno niso zadovoljni, češ, da hočejo biti hujši Srbi od pravega Šumadince ter da iz ambicije in profitarstva vodijo poštene srbske politike na kriva pota. Na vsak način bodo volitve boj z geslom: Za revizijo ustave in proti njej. Če nastopi proti reviziji nekaj srbski blok, potem lahko pride na drugi strani do prečanskega bloka, o katerem so se že večkrat pojavili razni glasovi. Bilo, kakor bilo, gotovo pa je, da se morajo izčistiti tiste politične skupine, ki doma drugače govorijo, kakor pa potem v parlamentu nastopajo, iztrebiti se morajo one stranke, ki so v parlamentu izvajale drug program, kakor so ga pri volitvah v konstituanto prodajale za ceno poslaniških mest, in če ljudstvo zaslužno obsodi one, ki v kalnem ribarju, je naši državi odprta pot do boljše bodočnosti.

Politični položaj.

Politični položaj v Beogradu. Ministrski svet je sklenil, da se prečita na današnji seji narodne skupščine ukaz o razpustu parlamenta. Nadaljni sklep ministrskega sveta je, da se objavi dne 30. decembra v «Službenih Novinah» ukaz o imenovanju vseh velikih županov. Faktum je tudi, da zamenja pokrajinskega namestnika za Hrvatsko policajdemokrata Demetroviča banki svetnik iz Khunove šole Celzo Cavalieri. Konečno so sklenili radikali, da izdajo v najkrajšem času proglas na narod, v katerem bodo posebno poudarili potrebo sporazuma s Hrvati in preložili vso dosedanja nezadovolje hrvatskega naroda z beograjsko politiko na rame policajdemokratskih ministrov. Ta obremenitev demokratov s krivdo hrvatskega nezadovolja se zna posrečiti radikalom, ker je bilo ravno notranje ministristvo izključno demokratska domena.

Proč od vladnih korit in v popolen razkol. Odkar je izgnal g. Pašič demokrate na tako zvit način iz vladnega raja, se med njimi vedno bolj pogloblja popolen razcep. Pred dnevi so zborovali demokrate v Beogradu, ob tej priliki pa so se med seboj tako ostro sprli, da so sklenili Davidovičevi pristaši, da bodo postavili proti Pribičevićevim kandidatom protikandidate in z isto akcijo je zagrozil Davidoviču Pribičević. Pribičević je izjavil dr. Ribaru, Kučiću in dr. Andjeliniću, da bo postavil v njihovih volilnih okrožjih svoje kandidate: Milana Pribičević, Edvarda Lukinič in dr. Krizmana. Pribičevićev volilni eldorado sta varaždinski in zagrebški okrug, kjer bosta proti njegovim kandidatom nastopila: Davidovič in Veljkovič. Iz ravnokar omenjenega je pač razvidno, da so demokrate dozoreli za popolen razkol. Javna tajnost je, da so demokratski levčarji ali desničarji poprej pripravljani za volilno koalicio s kako drugo stranko kot pa za enoten nastop.

Razcep med demokrati se nadaljuje. V demokratskem klubu še sicer ni došlo do formalnega razdvoja, pa v demokratskih organizacijah se vedno bolj širi razkol. V Subotici se je že organizirala napredna akademsko omladina, se izrekla za Davidoviča in se odločno odrekla vsaki zvezi z Orjuno. Slične napredne organizacije se bodo v najkrajšem času osnovala po celi Vojvodini.

Klub zemljoradniških poslancev je na svoji seji

po sestavi samoradikalne vlade prav dobro označil politični položaj, ki je s tem nastal. Pravi, da hočejo radikali naravnost na volitve, ker je to še edino, kar jim preostaja, nastopali bodo z geslom «Srbi skupaj» in najhujši teror bodo izvajali proti onim strankam, ki so proti šovinizmu. Dvor gre radikalcem na roko, «bela roka» jih bo dejansko izdatno podpirala, Davidovičevi in Pribičevićanci bodo nastopili s posebnimi listami, poslednji se bodo prej ali slej zopet spojili z radikali, ali bodo pa ostali vsaj njih rezerva in tako bodo imeli baš zemljoradniki najtežje boje v Srbiji pri volitvah.

Boj med bivšim in novim finančnim ministrom. Dr. Kumanudi je pustil svojem radikalnemu nasledniku prazne državne blagajne in ta ga je ostro skritiziral v beograjski «Politiki», kjer stoji med drugim da je naše valutno vprašanje prišlo na podlagi izdajanja vedno novih naredb in neštete trošenja dolarjev v položaj, iz katerega skoro ni izhoda. Novi finančni minister tudi pravi, naj se postavi dr. Kumanudija in njegovo delovanje pred odgovorni forum. — Sploh vlada v beograjskih krogih precej bojevitno razpoloženje ter zahtevajo listi, naj se bivši ministri postavijo pred sodišče. Demokrati so sklenili, da gredo v volitve z geslom, naj se ministri postavijo pred sodišče. Ne ve se še, kateri ministri naj bi to bili, izgleda pa, da se bo to geslo obrnilo proti njim samim. Sicer so pa bivši in sedanji ministri precej Grkom podobni, ki so skupno in enako pred Turki bežali po složno povzročeni polomiji pa doma eni druge postrelili. — Izjava novega finančnega ministra odmeva daleč na okrog. Tako pišejo «Novosti» na uvodnem mestu o tej zadevi in zahtevajo, naj se dr. Kumanudi postavi pred sodišče in obsodi na smrt. Obenem zahtevajo, da se mora soditi tudi pomočnik finančnega ministra Plavšič. V današnji «Pravdi» odgovarja dr. Kumanudi na izjave finančnega ministra dr. Stojadinoviča, vendar pa ne navaja nobenih konkretnih dejstev. Omenja le, da je ironična usoda, ker obstoji prvi korak finančnega ministra v tem, da obtežuje svojega predhodnika, da ni tekoni dveh let ničesar storil, kakor da je dvigal kredit pri Narodni banki. V isti številki «Pravde» je podal izjavo tudi bivši pomočnik finančnega ministra Plavšič, v kateri pa ne dokazuje ničesar novega na špekulacije in zakotno trgovino, ki da mu je ovirala izvršitev njegovega načrta.

Po svetu.

Mussolini — diktator v Italiji. Italijanski ministrski svet je že itak podelil Mussoliniju toliko polnomoč, da se lahko govori o diktaturi ministrskega predsednika. Mussolini pa si hoče pridobiti še več moči, katero namerava izrabiti in naperiti proti širiteljem tendencioznih vesti, ki bi zamogle škodovati ugledu Italije. Da si ojači svoj položaj, bo osnoval Mussolini iz fašistovskih formacij posebno elitno četo, ki bo pod njegovo neposredno komando. Po novem letu bo Mussolini razpustil parlament, razpisal nove volitve, potom katerih upa na tak parlament, s katerim bo omogočeno delo.

Bolgarski zemljoradniki in osveta nad meščanskimi strankami. Zadnjih smo poročali o ponesrečenem atentatu na bolgarskega ministra Daskalova. Ta napad je vzbudil med pristaši Zemljoradniške stranke tako ogorčenje, da so se zbrale na železniških postajah cele mase kmetijskega ljudstva, se hotele peljati v Sofijo in se tamkaj dejansko maščevati nad meščanskimi strankami. Vlada je zemljoradnike komaj pomirila iz izdajo posebne naredbe, potom katere je zabranila ljudskim masam prihod v prestolico in označila napad na opozicijo kot prezgodnji moment za tako akcijo.

Izgredi proti Židom v Rumuniji. Po vseh večjih rumunskih mestih so izbruhnili nemiri proti židovskim študentom. Nemiri so tako resnega značaja, da je bil notranji minister prisiljen, da je zaprl šole. Proti-židovski izgredi so organizirani od vladnih strank, Žide šteti samo socialni demokrate. V Brasu so morali Židje organizirati poseben dobrovoljski bataljon, da so se zavarovali napram napadalcem.

Antanta za odstop grške vlade. Da nova angleška vlada nekako izbrise prevroče simpatije svoje prednice do Grkov, je stavila na londonski konferenci predlog, naj bi zavezniki zahtevali odstop sedanje grške vlade, ki se je po justifikaciji svojih ministrov slabo proslavila po svetu. Antantina nota bo povdarjala, da mora imeti grška nevtalna in ne kompromitirano vlado in da se mirovne pogodbe, ki bi jih sedanja vojaška vlada podpisala, ne morejo uvaževati. Mogoče bo za Grško dobra ta zavezniška zahteva, lahko se pa zgodi, da pridejo zopet enaki ali podobni «revolucionarji» na krmilo, ker se v Grčiji najhujši reakcionarji in imperijalisti igrajo revolucionarje ter se morijo med seboj.

Francoska nepopustljivost v reparacijskem vprašanju. Z ozirom na razne vesti o stališču, ki da ga hočejo napraviti reparacijskemu vprašanju zavzeti Zedinjene države Severne Amerike, je ministrski predsednik Poincare sprejel ameriške žurnaliste in jim izjavil, da

Francija pod nobenim pogojem ne privoli v kak reparacijski načrt, ki bi vseboval izpraznitev Porenja. — Francija je sploh proti vsaki taki rešitvi, ki bi popravila preveliko popuščanje napram Nemčiji in ne bi dopustila izpremenbe verzalske pogodbe, ki predvideva najmanj 15 let za okupacijo Porenja. — Francoski poslanik v Londonu je nagloma odpotoval v Pariz in to potovanje se spravlja v zvezo z vestmi, da hočejo Angleži do dne 2. januarja priti popolnoma na čisto glede reparacijskega vprašanja, ker je za ta dan določena tozadevna konferenca v Parizu.

Novi predsednik Poljske. V sredo so se med nervozno napetostjo cele javnosti vršile v Varšavi volitve novega predsednika. Žalostni konec prejšnjega predsednika je mnogo kandidatov oplašil, da so odstopili, tako tudi kandidat desnice-plemčev in nacionalistov grof Zamojski. Mesto njega je kandidiral predsednik znanstvenne akademije v Krakovu Moravski, ki je pa propadel in zmagala je zopet levica s svojim kandidatom Stanislavom Wojciechowskim, ki pripada Witoszovi ljudski in agrarni stranki. Pod rusko caristično vlado je novi predsednik mnogo pretrpel, ker se je udeleževal socialističnih pokretov ter bil radi tega izgnan in po carističnih zastopnikih celo po tujini preganjan. Nekaj časa je v Parizu delal kot črkostavec, potem se je pa moral umakniti v London. Od leta 1918 je stalno v domovini ter se udeležuje na zadržiškem polju.

Beleške.

Ta vsaj prizna, kaj da je. Povodom sestave samoradikalne vlade se je pokrajinski namestnik za Hrvatsko, Demetrovič, hud policajdemokrat takoj odločil za odstop ter je takole brzojavno naznanil novemu notranjemu ministru Vujičiču: »Gospodine ministre! Do mesta pokrajinskega namestnika sem prišel kot politični človek in zaupnik demokratske stranke. Presim Vas, g. minister, da v sled novoustvarjene politične situacije predložite mojo ostavko Nj. Vel. kralju na uvaževanje. — Ta oblastnik se torej dobro zaveda, da pripada demokratski garnituri, ki je morala napraviti prostor radikalni; to je že nekaj dobrega, ker imamo toliko drugih, ki bi vedno radi iz ene garniture v drugo ter so pri tem napram javnosti tako nesaradni, da se predstavljajo, kot da jih potrebuje država in ne stranka.

Herman Wendl, nemški publicist in nekaj desničarski social-demokrat, ki si je vzel za nalogo, opisati naše kraje in naše razmere, se je hudo zameril hrvatski javnosti s člankom v »Prager Presse« o agrarnih odnošajih v Dalmaciji. Agrarne težave in spore še precej točno opisuje, pravi tudi, da Avstrija v tem pogledu ni ničesar storila, pravi sicer, da bi bilo potrebno, zamujeno čimprej popraviti, pri tem se pa spozabi in reče, da bi bilo vsako podaljšanje dosedanjega odnošaja med posestniki in težaki — najprikladnejše sredstvo za Radičev propagando. Če Wendl opisuje razmere, kakor jih sam vidi, naj mu bo, pravi »Obzor«, nekakšno in nekulturno je pa to, da izraža antipatije eni stranki v naši državi. Iz tega izhaja sum, da uravnava svoje informacije in nazore po režimskem kurzu.

Vse mogoče si izmišljujemo, samo da trosijo državni denar. Naši bratje Srbijanci kažejo v zadnjih letih veliko smisla za prenos in prevoz vseh mogočih jugoslovanskih kosti iz inozemstva v Jugoslavijo in to vse na državne stroške. Ministrstvo za vojno in mornarico je zopet odredilo, da se mora vpustaviti v proračun za prihodnje leto 10 milijonov dinarjev za prevoz kosti jugoslovanskih junakov iz inozemstva v domovino. — Kostí so kosti, privoščite jim slavo ter mir na kraju, kjer počivajo že nekaj let in pokažite več podpornega smisla za še žive mrličje in kosti — za invalide in vojne sirote. 10 milijonov dinarjev kot invalidna podpora bi že nekaj zalégo.

Pred občnim zborom SKSZ.

SKSZ ima svoj letošnji občni zbor 29. decembra, ob 2. uri popoldne v Celju ob priliki zaključitve velikega socialnega tečaja, ki se vrši ravno takrat pod vodstvom dr. Korosca v Celju. Ob tej priliki bo pregledala svoje dosedanje delovanje in si postavila nove cilje za bodočnost.

Že na občnem zboru osrednje SKSZ v Ljubljani, kjer je tudi včlanjena naša SKSZ, se je konstatiralo, da se čuti v našem izobraževalnem delu mala kriza. V SKSZ in njenih društvih ni tiste živahnosti, kakor bi se jo pričakovalo. Še različni vzroki za to dejstvo. Povojne razmere, bodisi etičnega ali gospodarskega značaja, izpodnašajo marsikje vztrajnemu izobraževalnemu delu. Ljudje si še vedno niso popolnoma duševno oddahnili od svetovnega požara. To slabo vpliva na intenzivnost duševnega delovanja. Manjka pač tisto idealno razpoloženje, ki je povsod bistveni predpogoj za uspešno izobraževalno delo. Marsikatero dušo še trdno objemlje v svojih okovih čemerni defetizem, ki že vnaprej obupava nad vsakim idealnim podjetjem.

Drugi vzroki so gospodarskega značaja. Nimamo za društveno delo dovolj denarnih sredstev, oziroma z denarjem, ki ga imamo precej, ne moremo ničesar kupiti, ker nima nobene vrednosti. Društva si ne morejo naročiti ne caspisov, ne potrebnih knjig za knjižnice, ne garderobe za prireditve, ne morejo si pri najboljši volji zgraditi prepotrebnih društvenih domov. Karkoli se od tega podvzame, slane takoj ogromne vsote, ki se težko skupaj dobijo. S samimi predavanji pa se ne da trajno društvo skupaj držati, ker ljudstvo hoče tudi zabave.

Izobraževalna društva tudi veliko trpijo, ker se je Orel kot avtonomna organizacija ločil od društev in gre svojo pot. To katoliški stvari kot taki sicer ne ško-

duje, vendar izgubljajo društva z mladino, ki jo prevzema orlovstvo, svoje najboljše in najagilnejše članstvo. Četudi imajo naši fantje še voljo, svoje moči posvetiti tudi izobraževalnim društvom, vendar tega ne morejo, ker Orel hoče celega človeka za sebe. Tehnično in organizatorično jih tako zaposli, da jim za druga društva nič časa ne preostaja.

To so okolščine, ki razvoju izobraževalnega dela zavirajo. Kako jih premagati?

Kar se tiče orlovstva, je nemogoče in tudi škodljivo našo mladino od njega odvračati. Orlovska ideja je tako močna in obenem tudi tako plodovita, da je nihče ne bo mogel več ustavljati. Treba zato v tem oziru iskati podlage za vzajemno sodelovanje, da ne bo ne eno in ne drugo društvo trpelo. Pri dobri volji obeh činiteljev in medsebojnem sporazumu bo to čisto lahko šlo. Posebno, ker bo intenzivno delovanje orlovstva tudi izobraževalnemu društvu vzgojilo mnogo spretnih delavcev, ki mu bodo zlasti na razpolago, ko se kot starešine v odsekih ne bodo več aktivno udeleževali telovadbe. Takrat bodo imeli več časa, da se posvetijo delu v izobr. društvu. Sploh bi naj naša društva bolj pritegnila v svoj delokrog tudi starejše ljudi. Pomesti moramo enkrat za vselej s predsednikom, da so naša izobraževalna društva le za mlade ljudi. Tudi starejši možje in žene, da, starčki morajo v društva, da bo mladina dobila novega ognja.

Kar zadevuje povojno duševno psihozo, ki mrzi vsa ko idealno društveno delo, bo treba SKSZ začeti s širokopoteznim kulturnim delom. Naše ljudstvo moramo zopet pridobiti za krščanski idealizem veselega ustvarjanja, ki ga ubijajo človeku naše desolatne kulturne in politične razmere. Pri tem delu treba veličanskega optimizma pri naših voditeljih. Delni neuspehi jih ne smejo prestrašiti, nasprotno, z neodjenljivo vztrajnostjo moramo naprej delati, dokler ne dosežemo, kar hočemo.

Da pa bo naše delo smotreno, nam je potreben jasen program v vseh vprašanjih, v verskih, kulturnih, socialnih, gospodarskih, političnih in državnih. Hitri prehod v nove razmere v naši narodni državi, novi državni, gospodarski in socialni problemi zahtevajo jasnosti pri voditeljih in ljudstvu. Ljuti strankarski boji, ki se pri nas gibljejo vedno v ekstremih, so našemu ljudstvu v marsikateri zadevi zatemnili jasen pogled. Ustvarili so kalno vodo, da dostikrat voditelji sami ne vedo, v kakšni smeri naj ljudstvo izobražujejo. Svoje dni, ko sta dr. Mahnič in dr. Krek vedno nove misli metala med svet, je bilo čisto lahko našim društvenim delavcem zavzemati v vseh vprašanjih načelno čisto jasno stališče in najti tudi dovolj snovi za govore. Zato doživljamo neke vrste načelno revščino. Naš položaj je sicer opravičljiv, ker naše najboljše moči ubijajo duhomorni boj z zakrknjenim in orientalsko zagrizenim balkanizmom. A ta boj nas ne sme duševno ubiti! Optimisti moramo ostati še zanaprej in iti v boj z optimizmom, kakor nam je bil lasten, ko smo se borili zoper pangermanske naklepe, da strejno predsodke in politično zlobnost pri krvnih bratih. Zato hočemo sistematično nadaljevati pravo načelno in idealno vzgojo našega ljudstva in po njem spraviti novi duh v celo državo.

Rešiti moramo kulturo našemu ljudstvu, čeravno nas balkanizem izziva, da bi mu odgovorili z enakimi metodami. Kot kulturnejši del naše države moramo v imenu državne bodočnosti doprinesiti žrtve. Zato moramo iti na delo s podvojeno silo v naših izobraževalnih društvih. Naš cilj pa mora biti slejkoprej načelna verska narodna in državna vzgoja. Da bomo ta svoj smoter dosegli, pričakujemo v tem oziru novih navodil in vzpodbude na občnem zboru SKSZ v Celju.

Dnevne novice.

V veselju in sreči želita božične praznike cenjenim naročnikom in čitateljem

uredništvo in upravnštvo „STRAŽE“.

Seja načelstva SLS v Ljubljani se je vršila v četrtek, 21. decembra. Trajala je od pol 11. do 3. ure popoldne. Namesto zadržanega načelnika dr. Korosca je poročal o političnem položaju prof. Sušnik. Iz Stajerske so se udeležili seje poslanca Škoberne in Žebot ter člani načelstva: Brenčič, Galunder, Medved, dr. Ogrizek, Močnik in Krajnc. Na koncu seje so se sprejeli posebni sklepi, katere objavimo prihodnjič. V stranki vlada popolna edinstvo in veselo razpoloženje za bodočo vililno borbo.

Dr. Kukovec nevaren separatist. Komaj je pognal tata Pašič policajdemokrate v opozicijo, že so se oprileli še pred par dnevi najbolj čistoverni policajdemokratje ala mesar Slovenije dr. Kukovec separatizma in sicer še celo gospodarskega. V »Taboru« od 21. t. m. piše dr. Kukovec, da imajo naprednjaki zadosti povišanja postaviti gospodarsko politiko tostran Save na svoje lastne noge. Vodja slovenske policajdemokracije se je torej po zgoraj omenjeni konstataciji oklenil separatizma in postal protidržavni element. Toraj za Božič in Novo leto 1923 je celo dr. Kukovec postal separatist in hoče proti narodnem državnem edinstvu rovariti na samo prečanskih — gospodarskih nogah. Centralistični volk dr. Kukovec je torej postal torej separatističen spokornik. Čudna so pota politične previdnosti.

Jaz — jaz in zopet jaz. Dr. Kukovec je na tihem osnoval po krajih mariborske oblasti napredno-kmetško obrtno zvezo, ki bo imela te dni svoj oblatni ustanovni občni zbor. Bogzna kake pošasti je že poklical po listih g. Kukovec v življenje na papirju, a v istini so

mu vse splavale in se razblinile kot sanje človeka, ki je doživel povsod blamažo ali pa polom za karkoli je prijel v politično javnem življenju. Za Božič in Novo leto sanja g. Kukovec o na tihem ustanovljeni napredno-kmetški-obrtni zvezi po svojem »Taboru«. Vsaj napredno kmetško-obrtno sanje privoščimo dr. Kukovcu za praznike, ker v resnici še ni prebela mačka bridkega razočaranja po ljubljanskih volitvah in beograjski brci. Jaz — jaz in zopet jaz . . . dr. Kukovec bo torej za praznike prijetno sanjal . . . Saj res, policajdemokratom v Sloveniji ostanejo še samo spomini in sanje.

Kaj bo z narodnimi socialisti. »Slovenec« javlja, da bo nastopila Jugoslovanska zajednica pri prihodnjih volitvah v Sloveniji s posebno listo na podlagi programa Ljube Davidoviča. Ali z drugimi besedami: slovenski staroliberalci, narodni socialisti in Davidovičevci bodo volili pod skupnim klobukom. Ako se ravno kar omenjeno udejevši, potem sta Kukovec in Žerjav čisto na tleh in bosta lahko pela ono koroško: vse minulo je

Vprašanja glede lista »Avtonomist«. Na mnuga vprašanja, ali je list »Avtonomist« glasilu Slov. ljud. stranke izjavljamo, da ni ne lastnik lista in ne uredništvo v prav nobeni zvezi z našo stranko.

Zbori ali konference zaupnikov in organizatorjev SLS so se vršili ta teden: dne 18. v Rogatcu, 19. v Šmarju in 20. decembra v Konjicah. Zastopane so bile vse župnije ozir. občine po najboljših močeh. Zbore je vodil in referiral tajnik M. Krajnc iz Celja. Glavni zaupniki iz vseh občin so podali točna in stvarna poročila o stanju in gibanju vseh naših organizacij. Pisana poročila so izročili g. referentu. Konference so trajale povsod do 4 ure. V Konjicah je na zboru zaupnikov poročal narodni poslanec Žebot o političnem položaju. Dosedaj se je v celjskem okrožju vršilo že do deset takih zborov. V mariborskem okrožju se vršijo zbori zaupnikov meseca januarja. Prosimo glavne zaupnike, da sestavijo točna poročila.

Organizatorični tečaj za orlovske odseke na Stajerskem se bo vršil v Mariboru od 26. decembra do 30. decembra 1922. Zbirališče v Dijaškem semenišču. Začetek 26. decembra po kosilu ob 2. uri popoldne. Poleg odsekov naj pošljejo svoje odbornike zlasti tudi srenje, da bodo v stanu voditi in nadzirati podrejene odseke. Še enkrat pozivljamo odseke, naj takoj pošljejo na OP v Ljubljani prijavo in določeni znesek, da se vse potrebno pripravi radi hrane in stanovanja.

Podrobna agitacija za razširjenje naših listov je v konjiškem okraju po vseh župnijah v najlepšem teku. Naši mladi, pa tudi možje agitirajo od hiše do hiše. — Priporočamo, da tudi po drugih okrajih posnemajo vrle načine v konjiškem okraju.

Ozkotirna privatna železnica Dražavas—Oplotnica. Interesenti, ki so lastniki velikih gozdnih kompleksov na Pohorju ter imajo v posesti granitne kamenolome, bodo zgradili to zimo in prihodnjo spomlad od postajališča Dražavas v Oplotnico in še višje na Pohorje ozkotirno železnico za prevažanje lesa in kamenja.

Se enkrat napad Sokola na Oria. Od Sv. Lovrenca na Dravskem polju nam poročajo ponovno o celi znani zadevi te-le podrobnosti: Dne 12. t. m. so šli iz Ptujja od obravnave: Anton Kranjc, Franc Kozoderc (Orla) in Rudolf in Matevž Frank (Sokola). Čeravno Sokoli sovražijo Orla, so se fantje zmenili, rekoč: »Bodimo si dobri!« Anton Kranjc je šel sam naprej, za njim pa Fr. Kozoderc. Ker ta dva nista zaupala Frankom, sta šla vsak posebej, da se ne bi kaj zgodilo. Ko prideta obr. Franka do Kozoderca, je starejši Rudolf Kozoderc udaril s kamnom za uho, potem pa še s palico preko čela. Kozoderc se je onesvestil, padel in obležal. Ko se je vzdrnil iz omotice, je odšel v Ptuj v bolnico. Ko sta Rudolf Frank in mlajši brat Matevž došla Kranjca, je Rudolf udaril Kranjca s palico preko pleč. Kranjc je šel nekaj časa. Rudolf je Kranjca lopnil čez pleča v drugokrat in ta se ni branil in šel svojo pot. Rudolf je Kranjca sunil iz ceste v grabo dvakrat in Kranjc se ni postavil v bran. Menda se je eden bal dveh. Potem so vsi trije padli na kup, namreč Franka sta vrgla Kranjca. Kranjc je bil spodaj. Kranjc se je rešil in šel dalje, Rudolf pa je obležal in krvavel. Kranjc se je namreč rešil tako, da je Rudolfa dregnil v roko. Rudolfa so na samodreju odpeljali v bolnico v Ptuj, kjer je dobil poslednje olje in izdahnul. Ker je pisatelj tega nepristranski, prepusti sodbo čitatelju, kdo je vzrok smrti Rud. Franka. Franc Kozoderc, ki je v bolnici imel 37.6 stop. vročine od bolečin, je moral v ječo, pa ni vedel za kaj. Sedaj pa leži doma bolan in prestrašen, da se mu blede.

Policajdemokratski pojmi o razsipavanju. (Odgovor »Jutru.« Dopis iz Trbovelj.) Minuli teden smo imeli tukaj v Trbovljah sv. misijon. Seveda, naše bivše centraldemokrate je ta silno bodel. Eden izmed teh klečepalcev si ni mogel drugače pomagati, moral je svojo jezo nad misijonom otresti in to v svojem »lajbžurnalu« »Jutru.« Ta bivši vladinovec je čakal nekaj o občinskih volitvah in kar je najbolj zanimivo, o »razsipanju denarja.« Mi bi niti ne reagirali na take vrste babjih čenč, če bi se pa Žerjavovci ne interesirali tako za cerkveno blagajno, kajti mi dvomimo, da je g. dopisnik že kak krajcar daroval v prid misijona. Bolje bi bilo, da bi tudi on hodil v cerkev, ozir. k misijonom, kajti drugače se mu lahko pripeti kakor g. Puclju v Murški Soboti. In tak človek se predrzne kritizirati stvari, ki ga sploh ne brigajo. Da se pa izdajo za sokolska društva težki tisočaki na primer za sokolsko društvo v Beogradu 20.000 K, Kumanovo 20.000 K itd., potem smo čuli, da je g. pokrajinski namestnik dal 50.000 K za ples v Mariboru, razume se, za »elito«, to mora biti, kaj ne? Kadar pa gre za misijon, za katehetske plače, ali pa za naše uboge usmiljenke ter sploh obče koristne ustanove, to imenuje ta dični gospod »razsipanje

denarja». Zares smešno! — Kar se tiče občinskih volitev, mu lahko mirnim srcem odgovorimo, da mi ne potrebujemo nobene tozadevne reklame kljub vašemu volilnemu redu, na katerega ste bili vi tako ponosni, ki vam ni nič pomagal v Ljubljani, akoravno tam ni bilo misijona. Vi ne marate hoditi k misijonom, ker ste svobodomiselní in napredni, mi pa nočemo biti farižeji in izkoriščevalci delovnega ljudstva, marveč želimo dvigniti — in to po vaši napredni zaslugi — v Trbovljah vobče padlo javno moralo in dovesti tako delovno ljudstvo do blagostanja. — Ako pa misli gospod dopisnik, da se mi hudujemo nad njegovim pisanjem, se on jako moli. Za nas je to ponovni dokaz, kak strup so framasonski časopisi. Listi, ki pohujšajo našo mladino, zastrupljajo našo javnost ter zaničujejo naša krščanska načela, ne spadajo v nobeno katoliško hišo. Ravno sedaj, ko se smujejo čez ceči Štajersku agitacijski odbori za razširjanje krščanskega časopisa, moramo tudi mi delati na to, da ne bo prav nobena katoliška družina brez katoliškega časopisa. Pojdimo na delo, z geslom: Proč z vsem brezverskim in svobodomiselnim časopisjem!

Poročilo o sestanku Prometne zveze v Breznu ob Dravi. Sestanek Prometne zveze, ki se je vršil tukaj dne 17. decembra po službi božji v prostorih g. Rebernik je bil nad vse pričakovanje dobro obiskan. Predsednik mariborske skupine, tov. Fr. Lajb, je v domače poljudnih besedah orisal delovanje organizacije, njena načela in stremljenje, natančneje razpravljal o pravicah, katere nam grede in katere si hočemo pridobiti postavnim potom, ter govoril o odpravi osemurnega delavnika, o škodi, katere zadene s tem delavca ter o delavski ljubezni tistih, kateri nam hočejo vzeti, vedno samo vzeti, a nič dati. Razpravljal je tudi obširneje o osnutku nove pragmatike, katere bo, ako nam jo vsilijo, pomenjala za nas zopet samo bič in nič drugega. Navzoči so izvajanjem sledili z največjo pozornostjo in odobravanjem. K sklepu se je izvolil pripravljalni odbor, katerega skrb in naloga bo, da se tam čimprej ustanovi lastna skupina Prometne zveze. Sklenilo se je, da se prihodnji sestanek vrši na dan sv. Stefana 26. decembra 1922 ob isti uri in istih prostorih.

Nekaj o sneženih nezgodah po naših južnih krajih. Pri nas v Sloveniji in na Hrvaškem se ne vidimo snega, ko beležimo te vrste, a iz naših južnih krajev prihajajo poročila o tako silnih sneženih metežih in zametih, da je popolnoma onemogočen promet. Radi previsokega snega je ustavljen promet na progi Skoplje — Gostivar — Ohrid, vlaki se vozijo za silo samo med Skopljem in Gostivarjem. En celi vlak je zametel sneg na zgoraj omenjeni progi tako, da ne more ne naprej in ne nazaj, stoji in čaka na odprtem polju, kjer ni v bližini nobene postaje. V Nikšiču je zasul sneg vsako pot ter prihod, da ne more nikdo več iz svojega stana. Celo v Nikšiču je bil v mestu samem za en celi dan onemogočen promet, šele drugi dan so se ljudje nekoliko odkopali izpod snega. Cele štiri dni so besneli po Bosni pravecati sneženi orkani, ki so zahtevali več smrtnih človeških žrtev. Na nekaterih mestih je padlo snega za celih 7 m na visoko, doslej so našli po Bosni pri prekopanju prehodov 13 mrličev. Po največ so odkrili izpod snega uboge žrtve, ki so se mudile po gozdovih in si nabirale drva. S človeškimi žrtvami so izkopali tudi 27 konj. V bližini Livna je zmrznilo 225 ovac in 17 komadov goveje živine. V selu Veliki Graben je našlo smrt v reki Skrubu in sicer v neposredni bližini Livna 305 ovac s pastirjem vred. Te ravnokar omenjene ovce so bile na paši ne daleč od sela, ko jih je zalotila snežena burja, so udrle proti selu, zgrešile pot, se pognale v zamrznjeno ter zasneženo reko, led se je vdrl in čreda je izginila pod ledom. Pri razkidanju snega je na delu vojaštvo, prebivalstvo in žandarmerija. Bog zna, koliko človeških žrtev se bodo izkopali iz sneženih zametov.

Prav balkanska tragedija. Poročilo iz Kumanova pravi: V selu Slučkani sta v teh krajih običajni seljaški kavarni kvartala prijatelj Fajko in Selim. Med igro pa je obdolžil Fajko Selima, da krade. Razjarjeni Selim je prismolil Fajku zausnico, a udarjeni je potegnil samokres in ustrelil Selima. Ko je ubijalec videl ta svoj čin, se je spustil v beg, a brat ustreljenega se je zagnal za njim s sekuro v roki. Fajko je sprožil proti preganjalcu dva strela in ga smrtno nevarno ranil. A zadeti Kasim — brat ustreljenega, — je še bil toliko pri zavesti in moči, da je udaril Fajka s sekuro tako, da ga je ubil. V času pa, ko sta se borila med seboj na življenje in smrt Fajko in Kasim, je hitel na pomoč sosed. Ko je Fajko ustrelil dvakrat na Kasima, je zadel tudi sosed. Kasim in Fajko sta takoj izdahnila, a sosed je tudi kmalu po tej vaški «bitki» umrl. V tem slučaju ne bo nikdo tožil in nobeden ne bo obsojen, ker so se po živinsko razjarjeni vaščani justificirali sami med seboj.

Radi otroka sta se sprla na smrt. Iz Sombora poročajo: somborski sodnik dr. Kolarevič je poročil pred tremi leti lepo pisarico Živanko, s katero je živel do rojstva njunega prvorojenčka v ljubezni. Komaj pa je prišel na svet otrok, sta se začela zakonska Kolarevič med seboj prepirati. Vzrok prepira je bila Živanka, ki se ni hotela brigati za otroka, kar je zahteval mož. Dne 19. t. m. je izbruhnil radi otroka med obema kreg, katerega je končal strel iz samokresa in dr. Kolarevič se je zgrudil mrtve. Živanka sedaj trdi, da je nastvil mož revolver proti njej, a se je nekako izmaknila in strel je zadel moža. Preiskava pa je našla še eden samokres pri Kolarevičevih, ki je bil poln, a v drugem manjka en naboj.

Nova knjižica «Pot k domu». Božične slike s petjem in deklamacijami je ravnokar izšla. Spisala je to brošurico gđc. Lj. Poljanec. Knjižica obsega 30 strani in stane štiri dinarje. Dobi se v vseh knjigarnah. O brošurici še prilično več spregovorimo.

P. n. hotelirji, kavarnarji in gostilničarji! Kupite pla-

čilne bloke, ki smo jih izdali in založili, da lajšamo budo svojim sotrpinom. Naročajo se v samozaložbi v pisarni Podpornega društva slepih v Ljubljani, Wolfova ulica 12. eden bolk obsega 100 listov, in stane samo 50 din. V nobenem javnem lokalu, ne bi smeli manjkati naši plačilni bloki. Javnost, ki obiskuje te omenjene lokale, prosimo kar najljubše, da vedno zahtevajo svoj račun na listkih iz naših blokov! Nadejamo se obilo cenj. odjemalcev in pripominjamo, da ima naše plačilne bloke tudi v zalogi naš redni član, vojni slepi trafikant A. Pleško, Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Iz Maribora.

Seja občinskega sveta. V sredo zvečer so v obč. seji poročali odseki o raznih tekočih zadevah, ki za javnost nimajo nobenega pomena. V četrtek se je začela proračunska seja. Občinski svet je bil brez referenta. Dozdajni referent finančnega odseka g. R. Kolbesen je v preiskavi radi umazane provizijske zadeve pri nakupu zemljišča Wolf-Jelek. Obč. svetniki SLS so radi tega odklonili g. Kolbesena kot referenta in tudi lastni klub socialdemokratov se ni potegoval za svojega tovariša. Za silo je prevzel referat g. Bahun, ki pa ni nič referiral o proračunu, temveč je otvoril le debato o njem. Hvalil je seveda proračun, kar se je dalo, čim večje številke je videl pri izdatkih, tembolj so se mu dopadle. Kdo naj plača deficit, ni povedal. Da ga socialisti ne bodo, je gotovo. Izčrpan je govoril o proračunu oziroma o mestnem gospodarstvu g. dr. Vrstovšek. Grajal je mestno upravo, ki razmetava denar, zahteval redukcijo uradništva, predlagal ostro in strogo kontrolo za mestna podjetja in mestno blagajno. Nedopustno je za mestno upravo, da v proračunu ne navede občinskih dolgov in nič ne pove o gospodarstvu mestnih podjetij. Tozadevno je stavil celo vrsto umestnih predlogov. O govoru dr. Vrstovškega še bomo natančneje poročali. Za dr. Vrstovšekom se je oglašil obč. svetnik Kejžar (JOS) ki je mlatil in premeleval prazno slamo skoraj z istimi besedami, kakor to dela «Tabor». Naučil se je iz «Tabora». Nazadnje se oglasil k besedi še g. podžupan Roglič (NSS). Napovedal je vojsko socialnim demokratom in režimu, ker natornih socialcev več ne upoštevajo. Predlogov, ki jih je on stavil že pred enim letom, še do danes niso prinesli pred občinski svet. Njegova stranka bo glasovala proti proračunu, ker se z dovoljenjem proračuna izraža županu zaupanje, katerega pa socialistični režim ne zasluži. Generalna debata se nadaljuje danes.

Na 5. umetniški razstavi kluba «Grohar» v marib. kazinski dvorani razstavljene slike pričajo, da je g. Hepperger priznanja in pozornosti vreden umetnik, ki ima zlasti v tehniki kresle in akvarela tako srečno roko, da nam predstavlja posebno žive in naravne tipe iz življenja in prirode južnih Tirolov. Razstava je odprta do 2. januarja in se njen obisk toplo priporoča.

Pasivna resistenca pri carinikih na železnici. Južna železnica je dosedaj prispevala za ocarinjenje potniškega blaga v vlakih 40.000 D mesečno v ta namen, da se je carinska preiskava vršila v vlakih. Južna železnica je ukinila izplačilo te svote. Zategadelj so prešli cariniki v pasivno resistenco in brzovlaki odhajajo iz Maribora in Logatca v večurno zamudo.

Ljudstvo, ki se ne zanima za izobrazbo, je mrtvo, obsojeno na smrt. Vse gre naprej, vsak dan doživimo kaj novega. Da se moramo prav orientirati, treba izobrazbe. Zato prihajajte v obilnem številu k tedenskim predavanjem, ki se vršijo vsak petek ob pol 8. uri zvečer v Lekarniški ulici 6. Danes, 22. t. m. ob pol 8. uri zvečer predavata prof. Prijatelj in dr. Jeraj o zelo zanimivem predmetu. Pridite polnoštevilno!

Božičnica pri šolskih sestrah je bila letos prirejena tako pristrčno lepo, kakor je pri vzornem zavodu že običajno. Krasno petje gojenk, dvo- in štiriročno igranje na glasovirju ter nastopi in božična igra se je zlilo v poetično in vzgojno enotno prireditev. Dobrotniki so šolskim sestram omogočili, da je pri božičnici bilo obdarovanih 84 revnih otrok. Razdelilo pa se je med nje 55 oblek, 23 parov čevljev, zelo veliko nogavic, rokavic, kopic, predpasnikov in spodnje obleke. Najrevnejši so dobili po dve darili. Šolske sestre so s svojo božičnico napravile lepo karitativno in vzgojno delo. Bog plačaj njim in ostalim dobrotnikom.

K nedavnemu napadu na lajtersberški cesti smo zvedeli od orožniške postaje v Lajtersbergu, da so storilci predani sodnji in da so tako orožniki vse storili, kar je v njihovi moči.

Ljudski oder v Mariboru. Uprava vabi vse one, ki imajo veselje do umetniškega dela na gled. odru, da vstopijo v krog izvršujočih članov Ljudskega odra. Dobrodošel vsakdo, ki ima resno voljno podrediti svoj prosti čas ciljeru naše organizacije. Enako dobrodošel pa tudi vsakdo, ki je pripravljen sodelovati v tehničnem zboru Ljudskega odra, odnosno vršiti naloge, ki niso v neposredni zvezi z igranjem. Novi člani, (članice) se lahko prijavijo vsak dan med 18. in 19. uro v urad. menzi (kazino) pri artist. vodji. — Razven tega pa ob delavnih urah, ki so razvidne na oglasni deski v Nar. domu. Opozarjamo, da pridejo za delo v tej sezoni v poštev samo oni, ki se prijavijo do 6. januarja 1923. Po tem roku se prične obvezni tečaj za vse začetnike (začetnice). — Uprava Ljudskega odra v Mariboru.

Šesti ustanovni člen MGA. Elektrarna Fala je pristopila kot šesti ustanovni član Mariborske Gradbene akcije. Temu vzgledu nameravajo slediti tudi vsa inozemska podjetja, ki imajo svoj sedež v Mariboru in ki imajo interes, da se v Mariboru podpira gradbeno gibanje. Pri tej priliki smo naprošeni, opozoriti vse one gg., ki so na ustanovnem občnem zboru MGA prešli nabiralnice za člane, da izrabijo božične praznike za nabiranje članov in da se prijavijo do 28. t. m. v društveni pisarni, Rotovski trg 1, ker se vrši tega dne odborova seja.

Odborova seja MGA. Prihodnja odborova seja Mariborske Gradbene akcije se vrši v četrtek, dne 28. decembra v društveni pisarni, Rotovski trg 1. Dnevni red se objavi.

Ponovna uprizoritev «Snegulčice» v Nar. gledališču. Na ponovno izraženo željo iz vseh slojev občinstva ponovno dekl. osn. šola v Studencih v korist šol. knjižnice na Štetu novo dne 26. t. m. ob 15. uri že zadnjič ob nabito polnem gledališču izvrstno uspelo mladinsko igro «Snegulčica». Opozarjamo občinstvo na to ljubo mladinsko prireditev in vabimo na čim obilnejšo udeležbo.

Zahvala. Krajni šolski sveti in šolska vodstva v Lajtersbergu, Krčevini, Pobrežju, Radvanju, Razvanju in v Studencih izrekajo tem potom velerodnemu gospodu okr. glavarju dr. Srečko Lajšiču za izredno lepo božičnico, ki jo je priredil revni mladini navedenih šol dne 18. t. m. v jako okusno okrašeni telcvadnici deške meščanske šole tudi v imenu učencev in staršev, najiskrenejšo zahvalo. V navzočnosti lepega števila odličnih gostov je bilo obdarovanih pod velikim, krasnim božičnim drevčsom 450 otrok z obleko, s slaščicami in izdatnim pečivom. Vsakdo, a ne le mlado očesce je ob slovesu zrl z neprisljčno hvaležnostjo preblagemu dobrotniku v ginjeno oko. Osrečena revica pa le vzbuja najslajši čut v dobrem srcu! Naj sprejmejo pristrčno zahvalo pa tudi gospod šol. nadzornik Matija Lichtenwailner in njegova blaga, milostljiva gospa soproga, kakor vsi, ki so s požrtvovalnostjo pripomogli k najlepšemu uspehu človekoljubja, ki je i kakor lansko leto v tem času, pošiljalo iz mariborskega okrajnega glavarstva svoje dobrodejne žarke tudi v borne sobice in raztalilo marsikateremu revnemu, a ljubečemu materinemu srcu ledeni oklep težkih skrbi.

Zahvala. Odbor CM podružnice v Kamnici se tem potom iskreno zahvaljuje vsem onim, ki so kakorkoli pripomogli k temu, da je obdarovanje siromašne šolske dece ed. priliki letošnje božičnice tako sijajno uspelo.

Lajtersberg. Poroča se nam, da je Janžekovičev vino toč v Peklu vso zimo odprt in se toči rdeče in belo vino.

H. G. WELLS:

Zgodba o nevidnem človeku.

«Treba bi bilo rano koj obvezati in oprati, da se ne vname!» je svetoval Huxler.

«Ustrelil bi psa, tako vam rečem!» je dejal nekdo iz gruč.

Pes je iznova zarenčal.

«Ali bodete že vendar gotovili!» je zaklical nepotrepljiv glas iz veže in neznanec se je prikazal na vratih s površnikom, zavahanim črez filnik in s širokim klobukom globoko na čelu. «Čimprej spravite stvari v mojo sobo, tembolj bom zadovoljen!» je pridjal.

Očividci zatrjujejo, da je imel druge hlače in nove rokavice.

«Ali vas je ugriznil?» je vprašal Fearenside. «Silno mi je žal, da je tole živinče —»

«Prav nič! Niti kože mi ni oprasnil. Hitite s temile stvarmi!»

Prvi zaboj so prinesli v sobo in nemudoma in z ne navadno živahnostjo se je neznanec vrgel nanj, ga odprl in izmetal slamo brez obzira in brez usmiljenja za svetlolikana tla — ponos gospe Hall — in izkladal iz zaboja steklenice, — male, široke steklenice s praški, ozke in vitke steklenice z ozkimi vratovi, široke zelene steklenice, široke bele steklenice z lesenimi zamaški, steklenice s steklenimi zamaški, steklenice s finimi zamaški, steklenice z lijaki, steklenice z lesenimi glavami, vinske steklenice, steklenice za olje — in postavil jih je v vrste po umivalniku, po mizi, po stoli, po oknu, po stojalu za knjige, pod posteljo, po tleh naokoli — vsepovsod. Niti pol toliko jih ni imel vaški lekarnar, tako so trdili očividci. Cela razstava jih je bila. Zaboj za zabojem je bruhal steklenice, dokler niso bili vsi prazni in miza in tla so bila polna smetja in slame in edina stvar, ki je prišla razen steklenic še iz zabojev, je bilo nekaj cevki za poskušnje in skrbno zavita lekarniška tehtnica.

In koj ko so bili zaboji izpraznjeni, se je neutegoma lotil dela, stopil k oknu s cevkami in izbral steklenice in nalival in niti najmanj se ni brigal za smetje in za slamo in ne za ogenj v peči, ki je ugasnil, in ne za knjige, ki so jih prinesli na hodnik z drugo prtljago vred.

Ko je stopila gospa Hall z obedom v sobo, je bil že tako zaposlen in zamišljen, nalivajoč in naštevajoč drobne kapljice iz različnih steklenic v poskuševalne cevke, da je niti opazil ni. Šele ko je pometla slamo z mize in začela pokrivati za obed — z očitajočo šumnostjo, morebiti ker je bila razžaljena nad obedom — je pogledal po njej, pa se koj spet obrnil.

Toda videla je, da je brez očal. Ležala so poleg njega na oknu in zdelo se ji je, da je na mestu, kjer bi naj bile oči, dvoje velikih, praznih votlin —

Nataknil si je očala in se obrnil. Pripravljala se je, da bi popravila slamo, ki je ležala naokrog po tleh. Ustavil jo je.

«Želim, da vselej potrkate, preden vstopite!» ji je rekel s skrajno nervoznim in razdraženim glasom, ki je bil zanj tako zelo značilen.

«Sem potrkala, pa mislim, da —»

«Morebiti ste, ampak pri mojih raziskavanjih — pri teh nujnih in silno potrebnih raziskavanjih — veste, najmanjši nemir — le samo če vrata odprete —. Prosil bi vas, da —»

«Gotovo, gospod, gotovo! Pa se zaklenite, gospod. veste. Kadar se hočete!»

«To je zelo dobra misel!» je dejal.

«Tale slama, gospod —. Če bi smela biti tako drzna in prositi, da bi —»

«Nikar! Ako vas slama vznemirja, jo pa zapišite v račun!»

Zagodrnjal je nekaj. Donelo je kakor kletvica —.

Stal je pred njo, oduren, poln razburjenosti, napadljivosti, sod smodnika, ki mu je manjkalo le še iskre, da bi se razletel, s steklenico v eni roki in s poskuševalno cevko v drugi.

Gospe Hallovi so gomazeli živci. Pa odločna ženska je bila in mirno je rekla:

«V tem slučaju bi prosila, da mi poveste, koliko —»

«Shilling —! Zapišite shilling, pa bo dovolj, kajne?»

«Dobro!» je odgovorila gospa Hall, vzela mizni prt in ga razgrnila. «Ako ste zadovoljni, potem seveda —»

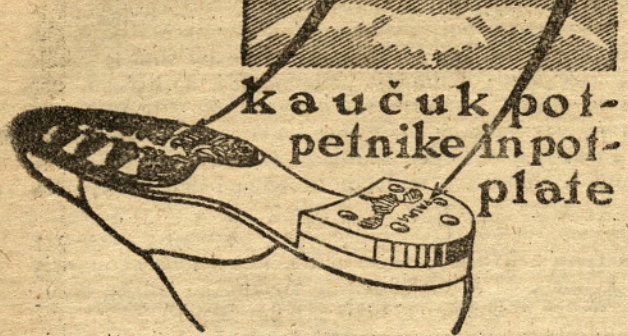
Obrnil se je in sedel s hrbtom proti njej.

Ves popoldan je delal pri zaklenjenih vratih in kakor pripoveduje gospa Hall, v popolni tihoti. Le enkrat se je čul ropot, steklenice so zaženketale, kakor bi bil

Kdo sunil v mizo, črepinje so zapele po tleh in nagli koraki so hodili po sobi.
Gostilničarka se je zbala, da se je tujcu pripetila nesreča, šla je k vratom in je poslušala. Trkati si ni upala.

Božične jaslice, krasne in trpežne, se dobijo v tiskarni sv. Cirila v Mariboru po 8.50, 11, 13 ali 22 din. komad.

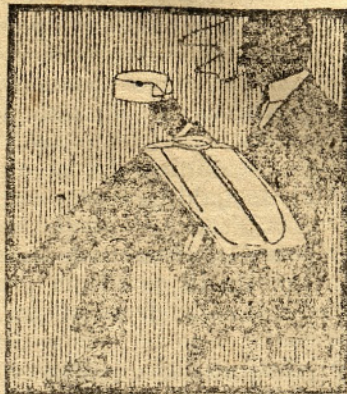
Nosite zaradi njihovih velikih prednosti **PALMA**

Kaučuk potpetnike in potplate

Podpisani želi vsem obiskovalcem **vinotoča v Peklu (Lajtersberg) prav srečno Novo leto** in obvešča istočasno sl. občinstvo, da je vino- toč odrt vso zimo in se toči rudeče in belo v.no. K obilnemu obisku se priporoča **Andrej Janžekovič.**

Največja mariborska parna pralnica **„IDEAL“** Centrala: **Frankopanova 9.** Sprejemnica: **Vetrinjska ul. 12.**

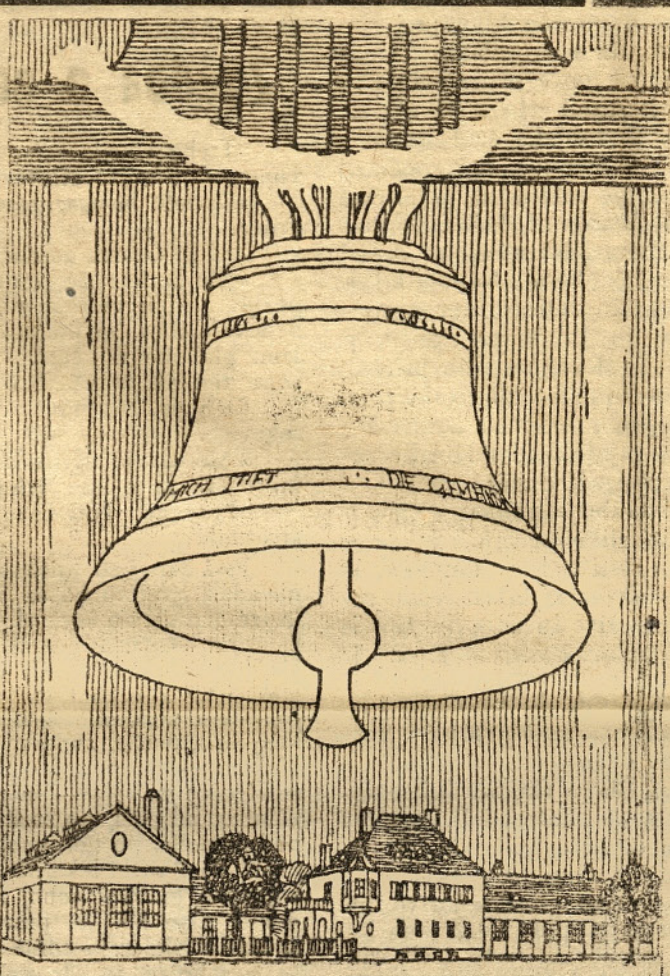

Praznih steklenic (vinskih) 7/10 kupi vsako množino veletrgovina z vinom **Pugel, Rossman in Voller** Maribor, Trg svobode 3. 597 4-2

Priporoča se tudi v naprej najtopleje **Sergej Vabič** trgovina z mešanim blagom, kuhinjsko posodo in železnilno v Mariboru, Aleksandrova c 23

Najboljše in najcenejše pa tudi najlepše blago za obleke, kakor sukno, hlače, voleno blago, plavina, cefir, šifon, platno, izgotovljene obleke, srajce, predpasnike, nogavice, robci, odeje i.t.d. se dobi pri **ŠOŠTARIČ, MARIBOR** Aleksandrova cesta št. 13

Na mariborski obrtni razstavi l. 1922 odlikovana z zlato kolajno (osnovana od JOH. DENZEL okoli leta 1800.) **LIVARNA ZVONOV IN KOVIN, MARIBOR.** Z različno sestavo glasov vsake velikosti. Mogočen, lep in čist glas. Jamči se za muzikalno ujemanje novih zvonov z starimi ostalimi zvonovi. Največji v Jugoslaviji dosedaj vliji zvon z 2700 kg za župno cerkev v Konjicah. **Niske cene! Jamstvo!** Na zahtevo proračun in vsako nadaljnje pojasnilo brezplačno! Nova zgradba v Mariboru, Mot herjeva ulica z najmodernejšimi pripravami: kakor tudi pečjal z novimi sistemi, laboratorij za drobnovid (mikroskop in kemični razkroj kovine.

LIVARNA ZVONOV, MARIBOR. INŽ. J. & H. BÜHL

Širite naše liste!

Najprimernejša božična darila so: domači čevlji, plesni čevlji, štrapanji čevlji, nogavice. katere dobite v vseh oblikah in velikosti po najnižjih cenah pri **Anici Traun, Maribor, Grajski trg 1**

Najprimernejša 3-3 594 **BOŽIČNA IN NOVOLETNA DARILA** so le ona, katera vsakdo in vsak dan rabi in sicer: **DENAR** - nice, listnice, tobačnice, kočeki, kasete, damsko torbice, nahrbtniki i. t. d. Vse to se dobi v veliki izbiri pri: **IVAN KRAYOS** Aleksandrova cesta 13, ozir. Cankarjeva ul. 1. Telef. int. 207.

KUPUJE se vedno le najboljše in najceneje za domačo potrebo vsakovrstno manufakiurno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki **KAROL WORSCHÉ** Maribor, Gosposka ulica št. 10. !!! Perje za postelje !!!

Objava.

Po določbi Ministrstva za trgovino in industrijo odd. VI. št. 4493 razglašeni v «Službenih Novinah kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca» št. 243, izdanih dne 31. oktobra 1922, oz. v Uradnem listu Pokrajinske uprave za Slovenijo št. 115 od 8. novembra pod št. 379, morajo vsi zavodi, ki so zavezani javnemu polaganju računov, voditi svoje knjige in zaključne račune (bilance in račun zgube in dobička) v dinarjih in sicer izza 1. januarja 1923. Razmerje 1 dinar za 4 krone velja za vse aktivne in pasivne imovine izražene v kronah, brez ozira na datum njenega nastanka. Ker bomo od 1. januarja 1923 vodili račune itd. izključno le v dinarski veljavi, naprošamo p. t. stranke, da se v vseh slučajih, v katerih se potom korespondence ali na drug način obračajo na denarne zavode, poslužujejo pri označbi denarnih zneskov izključno le dinarske veljave. Opozarjamo, da bomo v dvomljivih, oziroma nejasnih slučajih označenja veljave smatrali to označbo kot označenje v dinarski veljavi; prav tako bomo postopali vselej tedaj, če veljava pri znesku sploh ne bo označena.

Pri tej priliki povdarjamo, da je uradna okrajšava za dinar «Din», za para «p». Glede hranilnih knjižic strankam ni potreba napraviti nobenih posebnih korakov, osobito pa ni potrebno, da jih predlože v svrhu prepisa iz kronske v dinarsko veljavo. Ta prepis v dinarsko veljavo se bo vršil po 10. januarju 1923 sukcesivno, ko bodo stranke prezentirale knjižice v svrhu novih naložb, pripisa obresti, delne ali celotne realizacije itd. V sled s sprovedbo vseh knjig in vseh računov iz kronske na dinarsko veljavo združenega obilega posla se usojamo zaprositi vse stranke, da se v dneh od 28. decembra t. l. do 5. januarja prihodnjega leta obračajo do denarnih zavodov le v najnujnejših zadevah, ter da uredijo vse svoje tekoče posle pri denarnih zavodih v dneh pred in po označenem času.

- ANGLO-AVSTRIJSKA BANKA, podružnica Maribor.
- CENTRALNA BANKA D. D., ZAGREB, podružnica Maribor.
- JADRANSKA BANKA, podružnica Maribor.
- LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA, podružnica Maribor.
- PRVA HRVATSKA STEDIONICA, podružnica Maribor.
- SLAVENSKA BANKA D. D., podružnica Maribor.
- SLOVENSKA BANKA, podružnica Maribor.
- TRGOVSKA BANKA D. D., v LJUBLJANI, podružnica Maribor.
- ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D., podružnica Maribor.

V MARIBORU, v decembru 1922.